

сторін, що слугує підставою для надання відповідної послуги. Договір перевалки може поглиблювати відносини, які виникають між учасниками транспортного процесу на підставі вузлової угоди, або слугувати самостійною підставою виникнення правовідносин між перевізником і власником (орендарем, користувачем) перевалочного пункту. Але для цього необхідно реалізувати відповідні зміни в нормативно-правових актах. До їх реалізації вузлова угода може регулювати як організаційні відносини між перевізниками, так і майнові відносини між перевізниками і власниками (орендарями, користувачами) перевалочних пунктів.

З урахуванням наведеної пропозиції вузлової угоди можна розглядати як договір, згідно з яким перевізники різних видів транспорту зобов'язуються здійснювати у встановленому договором порядку по відношенню один до одного злагожені дії в інтересах вантажовідправника (вантажодержувача), спрямовані на своєчасну передачу вантажу в пунктах перевалки з одного виду транспорту на інший з метою забезпечення перевезення в прямому змішаному сполученні. Необхідно відмітити, що вузлова угода становить не один документ, а сукупність документів, що визначають відносини між транспортними організаціями або, іншими словами, учасниками транспортного процесу, які забезпечують його розвиток

А договором перевалки вантажу, в свою чергу, слід вважати домовленість двох сторін, суб'єктів транспортних відносин (транспортних організацій), за якою одна сторона зобов'язується у встановлений строк, за плату перемістити вантаж з одного транспорту або виду транспорту на інший, на підставі обов'язкових технологічних правил та з метою продовження процесу доставки вантажу, а друга сторона надати інформацію про тип, вид, правовий режим вантажу, та оплатити надану послугу. При цьому слід зауважити, що в таких відносинах наявний специфічний суб'єкт, а саме транспортні організації, тобто у відносинах з перевалки вантажу вантажовідправник та вантажодержувач не приймають участі.

Договір перевалки є двостороннім, адже сторони, що беруть участь у відносинах з перевалки, мають взаємні права та обов'язки. Змістом перевалки є здійснення за плату протягом певного строку переміщення вантажів з одного виду транспорту на інший, звідки випливають такі його риси, як відплатність та строковість. Також до властивостей договору перевалки можна віднести публічність, адже стороною договору може виступати будь-яка транспортна організація. Крім того, за моментом укладення цей договір слід відносити до консенсуальних договорів.

Одержано 02.04.2018

УДК 378.147

**Олена Олександрівна Рубан,**

*асистент кафедри цивільного права № 2*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,*

*кандидат юридичних наук*

## **НОВІТНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН З ОРІЄНТАЦІЄЮ НА КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД**

Стратегія модернізації вищої юридичної освіти однією з підстав відновлення та модернізації освіти називає «компетентісний підхід». Передбачається, що в його основу буде покладено формування у студентів так званих «ключових компетентностей». У світовій освітній практиці поняття компетентності, як цілі освіти, виступає в останні роки в

якості одного з центральних понять, а включення в освітні цілі вищої школи формування ключових компетенцій і пов'язаних з цим змін методів навчальної роботи – як основний напрямок реформування (або модернізації) вищої юридичної школи.

Відповідно до ідеології Болонського процесу наразі розробляються основні освітні програми вищої професійної освіти поряд з системою компетентнісно-орієнтованих навчально-методичних документів, які розвивають у студента спрямованість на отримання більшої самостійності у виборі шляхів освоєння навчального матеріалу, а освітні технології сприяють диференціації та індивідуалізації його навчальної діяльності, реалізації індивідуальної траєкторії навчання.

Складовою Болонського процесу є Європейська кредитно-трансферна система (англ. *European Credit Transfer System – ECTS*), створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури виміру й порівняння між закладами освіти результатів навчання студентів, їхнього академічного визнання. Відповідно до «Довідника користувача ЕКТС», «компетентності (англ. *Competences*) – це динамічне поєднання пізнавальних і метакогнітивних навичок, знань і розуміння, міжособистісних, інтелектуальних та практичних навичок, етичних цінностей і ставлень, а «успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Отже, твердження про результати навчання компонентів програм завжди мають супроводжуватися зрозумілими та відповідними критеріями оцінювання для присвоєння кредитів, що надає можливість стверджувати, *чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння і компетентності*».

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, вказується, що одним із ключових напрямків освітньої політики має стати модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу. Ключові компетентності, запропоновані Радою Європи й покладені в основу даного підходу, поділяються на три категорії: *автономна дія; інтерактивне використання засобів; уміння функціонувати в соціально гетерогенних групах*. Запропонований підхід має забезпечити високий професійний рівень майбутнього фахівця і, безперечно, повинен запроваджуватися в рамках існуючої системи вищої юридичної освіти.

Таким чином, компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на те, щоб *центром навчального процесу стали студенти*.

Навчання на основі компетентнісного підходу формує у студентів компетентності для реалізації професійної діяльності, необхідні для ринку праці, а параметри оцінки результатів освіти виражаються у результатах, які можуть бути враховані у будь-якому освітньому закладі будь-якої країни.

Нажаль, маємо зазначити, що на практиці наявні і негативні сторони компетентнісного підходу, зокрема це: покладання значною мірою на стандарти вищої освіти; хибне уявлення про поєднання сфери освіти із ринком праці (реалізація даного підходу не виконує цю обіцянку); значне орієнтування на оцінювання; компетентнісний підхід суперечить принципам широкої освіти (адже передбачає в результаті навчання випуск вузькопрофільного спеціаліста) тощо.

Нові вимоги до результатів освоєння освітніх програм (результатами освіти) обумовлюють вдосконалення змісту, розробку нових методик і технологій освітньої діяльності та форм контролю за її здійсненням.

Зокрема цікаво під час викладання юридичних дисциплін використовувати новітні методики викладання. Розглянемо деякі з них.

Щодо лекційних занять існують, наприклад, такі види лекцій:

**Лекція удвох.** У лекції такої форми навчальний матеріал проблемного змісту дається студентам в живому діалогічному спілкуванні двох викладачів між собою. Моделюються реальні професійні ситуації обговорення теоретичних питань з різних позицій двома фахівцями (наприклад, теоретиком і практиком, прихильником або противником тієї чи іншої точки зору і т. п.).

**Лекція – прес-конференція.** На початку заняття викладач називає тему лекції і просить студентів письмово ставити йому запитання по даній темі. Кожен студент повинен протягом 2–3 хвилин сформулювати найбільш цікаві для це запитання по темі лекції. Виклад матеріалу подається у вигляді зв'язного розкриття теми, а не як відповідь на кожне поставлене питання, але в процесі лекції формуються відповідні відповіді.

**Лекція-дискусія** – це взаємодія викладача і студентів, вільний обмін думками, ідеями та поглядами з досліджуваного питання.

В даній технології при викладі лекційного матеріалу викладач використовує відповіді студентів на поставлені їм запитання, організовує вільний обмін думками по розділах, що викладається.

**Лекція-консультація.** Заняття у формі лекції-консультації проводяться, коли тема носить суто практичний характер. Існує кілька варіантів проведення лекцій-консультацій.

Варіант 1: Після короткого викладу основних питань теми студенти задають викладачеві питання.

Варіант 2: За кілька днів до заняття викладач збирає запитання слухачів в письмовому вигляді. Перша частина заняття проводиться у вигляді лекції, в якій викладач відповідає на ці питання, доповнюючи і розвиваючи їх на свій розсуд. Друга частина проходить у формі відповідей на додаткові запитання студентів, вільного обміну думками та завершується заключним словом лектора.

За для кращого засвоєння матеріалу, а також при дистанційному навчанні, корисним є застосування наступних методик:

**Відеоролики.** В цьому випадку лекція викладача записується на відеоплівку. Методом нелінійного монтажу вона може бути доповнена мультимедіа додатками, що ілюструють виклад лекції.

**Мультимедійні лекції.** Для самостійної роботи над лекційним матеріалом студенти використовують інтерактивні комп'ютерні навчальні програми. Це навчальні посібники, в яких теоретичний матеріал завдяки використанню мультимедіа засобів структурований так, що кожен навчається може вибрати для себе оптимальну траєкторію вивчення матеріалу, зручний темп роботи над курсом і спосіб вивчення, максимально відповідний психофізіологічних особливостей його сприйняття.

При викладанні на семінарських заняттях, корисним є використання наступних інтерактивних методів:

**Дискусія на семінарі** – метод активного включення учнів в колективний пошук істини, що підвищує інтенсивність і ефективність навчального процесу. Вона вимагає від студентів напруженої самостійної роботи, народжує у кожного з них потребу висловити власну точку зору, свою думку з обговорюваного питання.

**Семінар – обговорення письмових рефератів.** На занятті на обговорення виносяться, як правило, 1–2 письмових реферату. Бажано, щоб всі студенти навчальної групи або спеціально виділені опоненти познайомилися заздалегідь з рефератом, автор яких протягом 15–20 хв. викладає основний його зміст. Після відповіді на питання і виступи опонентів розгортається дискусія з проблем, порушених у роботі.

**Прес-конференція** – обговорення доповідей. З кожного питання плану семінару викладачем призначається група учнів (3–4 людини) в якості експертів. Вони всебічно вивчають проблему і виділяють доповідача для викладу тез по ній. Після першої доповіді учасники семінару ставлять запитання, на які відповідають доповідач і інші члени експертної групи. Питання і відповіді становлять центральну частину семінару.

**Семінар «малих полемічних груп» або семінар-диспут.** На такому занятті перевіряється здатність учнів до пошуку істини на основі отриманих знань і сформованих переконань, виробляються навички ведення дискусії щодо складних проблем.

На обговорення виносяться, як правило, 2–3 питання. Відповідно до них створюються «малі полемічні групи» – по дві на кожне питання. Одна з них розкриває суть проблеми і пропонує її рішення, а інша виступає в якості опонентів, висуває контраргументи і своє розуміння шляхів виходу з ситуації, що створилася.

**Баскет-метод (розбір кореспонденції, ділових паперів).** – метод навчання, який передбачає виконання студентами ролі співробітників, яким потрібно розібрати накопичилися запити, листи, службові записки, звіти, факси тощо. І по кожному прийняти рішення. Він заснований на роботі з документами і паперами, що належать до повсякденної діяльності будь-якої установи (фірми, офісу і т. д.).

**Кейс-метод** – це опис ситуації, дійсних подій, що мали місце в процесі професійної діяльності в словах, цифрах і образах, в яких треба запропонувати варіанти дій. (У нашому випадку кейс – це «випадок», «ситуація») У даній технології навчальний матеріал подається студентам у вигляді проблем (кейсів), а знання купуються в результаті активної і творчої роботи.

Також необхідно звернути увагу на методи групового рішення творчих завдань.

**Метод щоденників** – в академічній групі кожен студент протягом, скажімо, тижня виписує питання або ідеї, що виникають з обговорюваної проблеми, в свій блокнот, зошит (електронні носії і т. д.) з їх подальшим колективним обговоренням. Даний метод хороший тим, що, по-перше, ідеї або конкретні пропозиції набувають колективне групове забарвлення, а по-друге, всі непогодженості і різні точки зору можуть виявитися до початку занять групи, категоричні точки зору можуть бути згладжені. На семінарське (практичне) заняття виносяться зазвичай «усереднена» думка.

**Метод 6-6.** Не менш 6 членів групи протягом 6 хвилин формулюють конкретні ідеї, які повинні сприяти вирішенню що стоїть перед групою проблеми. Кожен учасник цієї групи на окремому аркуші записує свої міркування. Після цього в групі організується обговорення всіх підготовлених варіантів. В процесі обговорення відсіюються явно помилкові думки, уточнюються спірні, групуються за певними ознаками всі залишилися. Основне завдання, що стоїть перед іншими студентами групи – відібрати кілька найбільш важливих альтернатив (їх кількість повинна бути меншою за кількість учасників дискусії).

Вважаємо, що для впровадження в навчальний процес інтерактивних методів викладання, зокрема юридичних дисциплін, в Закладах вищої освіти рекомендується активно використовувати Інтернет інструменти для спільної роботи. Це дозволяє студентам і викладачам обмінюватися документами в Інтернеті, редагувати їх в режимі реального часу і виконувати різнопланові завдання. Також це дає студентам платформу для спільної роботи в режимі мозкового штурму ідей і спілкування із викладачем дистанційно.

Зокрема, використання програмного забезпечення (наприклад, PowerPoint) дозволить викладачам вставляти фотографії, діаграми, відео та звукові файли, для підвищення словесного змісту лекції.

Застосування спеціальних Навчальних електронних Інтернет ресурсів дозволяє викладачам створювати всі ресурси, необхідні учням для класної роботи (наприклад, навчальні програми, завдання, літературні джерела, он-лайн тестування).

*Використання смартфонів* для тестування студентів під час занять. Це відмінна можливість для миттєвого опитування, яка може швидко оцінити розуміння і необхідність допомоги викладачів, регулювати темп і зміст викладення матеріалу.

*Застосування інструментів аудиторної фіксації* дає змогу фіксувати лекційні записи в тому вигляді, як вони надаються в аудиторії, щоб потім завантажувати їх для студентів, для повторного перегляду.

Отже, на основі вищевикладеного, можемо зазначити, що основними завданнями якісної юридичної освіти в сучасному суспільстві є: диверсифікація спеціалізацій випускників юридичної професії, їх оновлення відповідно до потреб соціально-економічної діяльності суспільства; оптимізація системи підготовки фахівців для правоохоронних органів; установлення уніфікованих вимог щодо змісту вищої юридичної освіти; збільшення кількості навчальних практично зорієнтованих дисциплін, спрямованих на розвиток індивідуальних професійних якостей студента; широке залучення до навчального процесу вітчизняних та іноземних фахівців-практиків галузі права; активне застосування апробованих світових методик.

Одержано 14.03.2018

УДК 347.1

## **Ольга Володимирівна Сидоренко,**

*старший викладач кафедри «Інформатика та інтелектуальна власність»  
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»,  
кандидат юридичних наук*

### **ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АНТИСПАМУ**

Відомо, що нові інформаційні технології призвели до появи нових видів деліктів. Серед інтернет-деліктів можна виділити: фішинг (спам в формі дезінформації), комп'ютерне піратство, дефейс (отримання несанкціонованого доступу до інтернет-сайту з подальшим видаленням або заміною, що відображається), хакерство (злом електронних ресурсів), кіберсквотинг (незаконне захоплення доменних імен), спам.

Щодо останнього з деліктів, то відповідно до п. 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг» «спам – електронні, текстові та/або мультимедійні повідомлення, які без попередньої згоди (замовлення) споживача умисно масово надсилаються на його адресу електронної пошти або кінцеве обладнання абонента, крім повідомлень оператора, провайдера щодо надання послуг» [1]. Згідно з п. 39 підпункту 23) цієї Постанови КМУ «оператори, провайдери зобов'язані ... не розповсюджувати спам».

В разі розповсюдження спаму особа нестиме відповідальність: матеріально-правову, адміністративну та кримінальну.

Наприклад, в США згідно з CAN-SPAM Act в США [2] реклама (спам) повинна бути відповідним чином позначена, наприклад, в темі листа і містити інформацію про компанію-